

S P R I E D U M S

Rīgā 2010.gada 17.maijā

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators J.Neimanis

tiesnese V.Kakste

senatore R.Vīduša

piedaloties pieteicējas SIA „Latvijas tirgotāju savienība” pārstāvei *I.B.* un *I.K.*,
un

atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Konkurences padomes pārstāvim *M.Š.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc SIA „Latvijas tirgotāju savienība” pieteikuma par Konkurences padomes 2008.gada 24.septembra lēmuma Nr.E02-00 atcelšanu, sakarā ar SIA „Latvijas tirgotāju savienība” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 9.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Konkurences padomes 2008.gada 24.septembra lēmumu Nr.E02-00 pieteicējai SIA „Latvijas tirgotāju savienība” uzlikts naudas sods Ls 250 par Konkurences likuma 18.panta trešās daļas 4.punkta pārkāpumu. Konkurences padome konstatēja, ka pieteicēja ieguvusi un izmantojusi SIA „Latvijas Tirgotāju kooperācija „Aibe”” (turpmāk – Aibe) komercnoslēpumu bez pēdējās piekrišanas. Pieteicējas

datoros atrasta informācija par Aibes dalībniekiem, līgumiem, apgrozījumiem, bankas kontiem, piegādātājiem, cenām, atlaidēm, iespējamiem klientiem, loģistiku u.tt.

[2] Pieteicēja iesniedza pieteikumu administratīvajā tiesā par administratīvā akta atcelšanu, lūdzot atcelt Konkurences padomes 2008.gada 24.septembra lēmumu.

[3] Administratīvā apgabaltiesa ar 2009.gada 9.oktobra spriedumu pieteikumu noraidīja. Tiesas spriedums pamatots ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Lietā pastāv strīds, vai pieteicējas rīcībā esošā Aibes informācija ir Aibes komercnoslēpums un vai pieteicēja ir atbildīga par tās iegūšanu un izmantošanu.

[3.2] Pieteicējas telpās veikto izmeklēšanas darbību laikā tika konstatēts, ka pieteicējai ir plaša un detalizēta informācija par Aibi, tās tīkla dalībniekiem, dalībnieku veikaliem, piegādātājiem un iespējamiem klientiem. Informācija par tīkla dalībniekiem ietver šādus datus: iestāšanās līgumu datumi, nosaukumi, adreses, e-pasti, dalībniekam piederošu veikalu (tirdzniecības vietu) skaits, to nosaukumi, atrašanās vieta, veikalu veids, platība, kategorija, apkalpošanas veids, tīkla dalībnieku apgrozījumi par 2006. un 2007.gadu pa mēnešiem. Informācija par Aibes piegādātājiem ietver šādus datus: uzņēmumu nosaukumi, piegādājamo preču klāsts, atlaides, maksa par nosacījumu izpildi, preču apmaksas laiks, līguma sākuma un beigu termiņš, līguma numurs, kontaktpersona. Informācija par potenciālajiem klientiem ietver ziņas par konkrētiem veikaliem, kurus plānots iesaistīt tīklā. Pieteicējai ir dažādi Aibes dokumentu projekti par sadarbību ar piegādātājiem. Arī pieteicējas datoros atrasta līdzīga informācija (arī dzēsta) par Aibes tīkla dalībniekiem, piegādātājiem, līgumiem, finansēm, algām, darba organizāciju, loģistiku un darba plāniem.

[3.3] Pie pieteicējas atrastās informācijas piederība Aibei un saistība ar tās saimniecisko darbību ir acīmredzama, jo izriet no informācijas būtības. Acīmredzama ir informācijas vērtība un nozīme Aibes komercdarbībai, kā arī veiksmīgas komercdarbības risks, šādai informācijai nonākot tieša konkurenta rīcībā.

[3.4] Pieteicējas un Aibes komercdarbība ir līdzīga; pieteicēja ir uzsākusi savu komercdarbību vēlāk kā Aibe, tādēļ, iegūstot Aibes informāciju, pieteicēja nepelnīti un nepamatoti guvusi priekšrocības konkurencē.

[3.5] Aibe bija veikusi nepieciešamos pasākumus, lai neizpaustu komercnoslēpumu. Darba līgumos bija iekļauti noteikumi, kas ir komercnoslēpums un aizliegums to izpaust.

[3.6] Atsevišķi fragmenti un dati no informācijas kopuma, kas atradās pie pieteicējas, paši par sevi nav uzskatāmi par komercnoslēpumu un ir pat publiskoti. Taču tā kā tie ir noteiktā veidā sistematizētas informācijas daļa, tad šādā nozīmē tie iegūst citu nozīmi un vērtību.

[3.7] Pieteicēja ir atbildīga par Aibes komercnoslēpumu saturošas informācijas iegūšanu un izmantošanu. Iegūtā informācija ir ar pieteicēju un saistīto personu aktīvas darbības rezultāts. Informācijas apjoms un uzglabāšanas veids norāda, ka informācija vākta mērķtiecīgi. Lietā nav strīda, ka Aibe nav devusi atļauju pieteicējai iegūt tās komercnoslēpumu. Nav nozīmes, ka daļa datoru, kuros atradās informācija, nav pieteicējas īpašums, jo tie atradās pieteicējas telpās un tika izmantoti pieteicējas darba vajadzībām.

[3.8] Pieteicēja ir izmantojusi Aibes komercnoslēpumu. Pieteicējas pārstāvji sarunās ar preču piegādātājiem ir vēlējušies panākt Aibei piešķirtās priekšrocības un nosacījumus. Uz Aibes dokumentiem izdarītas darba atzīmes.

[4] Pieteicēja iesniegusi kasācijas sūdzību. Kasācijas sūdzība pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Tiesa nepareizi piemēroja Komerclikuma 19.panta pirmo daļu. Aibes tīkla dalībnieku sarakstu Aibe bija publiskojusi savā mājas lapā. Aibes tīkla dalībnieku apgrozījums un citi finanšu rādītāji pieejami Uzņēmumu reģistrā. Cita informācija, kas bija sistematizēta, arī bija publiskota, tādēļ sistematizācijas faktam nav nozīmes. Tiesa nav vērtējusi, vai Aibe pienācīgi glabājusi komercnoslēpumu. No darba līgumu normām to vēl nevar secināt. Aibe pieļāva darba vajadzībām lietot privātos datorus un nepārliicinājās, vai pēc darba attiecību beigām, darbinieks ir izdzēsis komercnoslēpumu no datora.

[4.2] Tiesa nepareizi piemēroja Konkurences likuma 18.panta trešās daļas 4.punktu. Tiesa nekonstatēja, ka pieteicēja ir izmantojusi Aibes komercnoslēpumu. Pieteicējas valdes priekšsēdētājs informāciju no Aibes ieguva tiesiskā ceļā, strādājot Aibē, bet, izbeidzot darba attiecības, Aibe neprasīja izdzēst no privātā datora Aibes komercnoslēpumu. Eksperts ir atzinis, ka liela daļa no Aibes informācijas nav izmantota, jo pēdējā piekļuve ir notikusi līdz pieteicējas nodibināšanai. Pieteicējas

valdes priekšsēdētājs, strādājot Aibē, ir izstrādājis tabulu formas un tās vēlāk izmantojis, bet nav izmantojis tabulās iekļautos datus.

[4.3] Tiesai bija jākonstatē arī konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana, taču tiesa to nav konstatējusi.

[5] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvji uzturēja iesniegto kasācijas sūdzību, bet Konkurences padomes pārstāvis lūdza to noraidīt.

Motīvu daļa

[6] Negodīga konkurence, kas ir aizliegta, var izpausties kā cita tirgus dalībnieka komercnoslēpumu ietverošas informācijas iegūšana, izmantošana vai izplatīšana bez tā piekrišanas (Konkurences likuma 18.panta trešās daļas 4.punkts). Komercnoslēpuma jēdzienu paskaidro Komerclikuma 19.panta pirmā daļa. Atbilstoši tai komercnoslēpuma statusu komersants var piešķirt tādām saimnieciska, tehniska vai zinātniska rakstura lietām un rakstveidā vai citādā veidā fiksētām vai nefiksētām ziņām, kuras atbilst visām šādām pazīmēm:

- 1) tās ietilpst komersanta uzņēmumā vai ir tieši ar to saistītas;
- 2) tās nav vispārpieejamas trešajām personām;
- 3) tām ir vai var būt mantiska vai nemantiska vērtība;
- 4) to nonākšana citu personu rīcībā var radīt zaudējumus komersantam;
- 5) attiecībā uz tām komersants ir veicis konkrētai situācijai atbilstošus saprātīgus komercnoslēpuma saglabāšanas pasākumus.

Komercnoslēpuma aizsardzība ir ļoti būtiska komersantam, jo no tā ir atkarīga komersanta uzņēmuma vērtība un tā attīstības iespējas. Komercnoslēpuma neatļauta nonākšana konkurenta rīcībā dod tam saimnieciskas priekšrocības un ir pretēja godīgām saimnieciskās darbības paražām. Vienlaikus komercnoslēpuma turētājam ir jāpieliek saprātīgas pūles, lai aizsargātu tā rīcībā esošo vērtību. Pirmkārt, komersantam pašam ir jānoteic, kuras saimnieciska, tehniska vai zinātniska rakstura lietas vai ziņas, kas saistītas ar uzņēmumu, tiks paturētas slepenībā. Otrkārt, komersantam jānodrošina komercnoslēpuma saglabāšanas pasākumi.

[7] Komercnoslēpuma statusa piešķiršana var izpausties dažādi, tostarp, to var noteikt rakstveidā ar paziņojumu vai darba līgumā (Darba likuma 11.panta piektā

daļa, 83.panta pirmā daļa). Savukārt valdes locekļa pienākums neizpaust komersanta uzņēmuma komercnoslēpumu izriet no valdes locekļa pienākuma vadīt sabiedrību kā rūpīgam saimniekam (Komerclikuma 169.panta pirmā daļa) (*sal. Strupišs A. Komerclikuma komentāri: A daļa. Rīga: A. Strupiša juridiskais birojs, 2003., 246.paragr.*).

Izskatāmajā lietā tiesa konstatējusi, ka Aibe darba līgumos ar darbiniekiem bija noteikusi, kura informācija tiks uzskatīta par komercnoslēpumu. Šādu līgumu ar darbiniekiem slēdza Aibes valdes loceklis – vēlākais pieteicējas valdes loceklis. Lai arī ar Aibes valdes loekli šāds darba līgums nav slēgts, tomēr viņam nevarēja būt neskaidri, kura Aibes informācija ir komercnoslēpums, jo pats to bija noteicis. Tātad izskatāmajā lietā tiesa pareizi konstatējusi, ka Aibe bija noteikusi, kura informācija ir uzskatāma par komercnoslēpumu.

[8] Komercnoslēpuma neatņemama pazīme ir tā slepenība. Pirmkārt, pašam komersantam ir jāpieliek saprātīgas pūles, lai komercnoslēpums tiktu saglabāts slepenībā. Otrkārt, komercnoslēpuma saturam jābūt slepenam; vispārzināmas vai publiskotas lietas vai ziņas nav komercnoslēpums.

Izskatāmajā lietā tiesa konstatējusi, ka tikai daļa no pieteicēja rīcībā esošajām ziņām par Aibes darbību bija vispārpieejama informācija valsts publiskajos reģistros un Aibes publikācijās savā mājas lapā. Pārējā daļa no pieteicējas rīcībā esošās Aibes informācijas bija nepieejama publikai.

Senāta ieskatā darbiniekam vai trešajai personai piederoša datora lietošana darba vajadzībām samazina komercnoslēpuma saglabāšanas drošību, tomēr tās patiesā pakāpe ir atkarīga no cilvēka, kurš strādā ar šo datoru. Nedz līgumos, nedz citādi noteikti komercnoslēpuma saglabāšanas pasākumi nevar absolūti novērst prettiesisku rīcību. Arī izskatāmajā lietā tiesa konstatējusi, ka pretēji līgumos un likumā noteiktajam Aibes bijušie darbinieki ir paturējuši Aibes komercnoslēpumu, nosūtījuši to pa e-pastu u.tml.

Senāts noraida kasācijas argumentu, ka atbilstošs komercnoslēpuma saglabāšanas pasākums būtu bijis darbinieku, kuri izbeidz darba attiecības, privāto datoru pārbaude. Izbeidzot darba attiecības, darbiniekam ir pienākums pašam nodot darba devējam mantu, kas bija piešķirta darbiniekam darba izpildei. Tas izriet no darbinieka pienākuma, veicot darbu, rūpīgi izturēties pret darba devēja mantu (Darba

